

POSTANOWIENIE Z DNIA 18 WRZEŚNIA 2002 R.

SNO 25/02

Zarządzenie przez prezesa sądu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych jest dopuszczalne również wobec sędziego, któremu w następstwie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sądowej został przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa pozostającego w bezpośrednim związku z wykonywaniem obowiązków służbowych. Taki rodzaj zarzutu w pełni usprawiedliwia ocenę, że powaga sądu i zarazem istotne interesy służbowe przemawiają za niezwłocznym odsunięciem obwinionego od wykonywania jego obowiązków sędziowskich, które powinny być pełnione przez osobę wykazującą nieskazitelną charakter (art. 61 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

Przewodniczący: sędzia SN Henryk Gradzik.

Sędziowie SN: Ewa Gaberle, Andrzej Kijowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie w sprawie sędziego Sądu Rejonowego po rozpoznaniu zażalenia obrońcy sędziego na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 26 kwietnia 2002 r., sygn. akt (...)

p o s t a n o w i ł utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w dniu 26 kwietnia 2002 r. podjął uchwałę, sygn. akt (...) o zawieszeniu sędziego Sądu Rejonowego w

czynnościach służbowych oraz o obniżeniu o 30 % na czas trwania tego zawieszenia należnego jemu wynagrodzenia. W motywach tej uchwały Sąd Dyscyplinarny podniósł w szczególności, że podziela racje, którymi kierował się Prezes Sądu Rejonowego, zarządzając w dniu 5 kwietnia 2002 r., natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych sędziego Sądu Rejonowego. Oto bowiem Wyższy Sąd Dyscyplinarny uchwałą z dnia 17 stycznia 2002 r. utrzymał w mocy uchwałę Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji z dnia 26 października 2001 r., zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za to, że w dniu 29 sierpnia 1997 r. w księdze wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy poświadczyła nieprawdę co do tego, iż wpis hipoteki przymusowej na rzecz Banku Depozytowo-Kredytowego SA (...) Oddział w A. na nieruchomości objętej tą księgą został dokonany w dniu 21 sierpnia 1997 r., przez co działała na szkodę współwłaścicieli spółki cywilnej „B.(...) – F. (...)” Janusza F. i Barbary K., tj. za przestępstwo z art. 271 § 1 k.k. W związku z tym Prokurator Prokuratury Rejonowej przedstawił sędziemu w dniu 4 kwietnia 2002 r. zarzut popełnienia wskazanego przestępstwa sygn. akt (...).

W tych okolicznościach istnieją zdaniem Sądu Dyscyplinarnego przesłanki do zawieszenia podejrzanego w czynnościach służbowych na podstawie art. 130 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wzgląd na powagę Sądu przemawia bowiem za tym, aby swoich obowiązków służbowych nie wykonywał sędzia, na którym ciąży zarzut popełnienia przestępstwa, zwłaszcza gdy przepis art. 61 § 1 Prawa o u.s.p. wymaga od sędziów nieskazitelności charakteru. Aktualnie obowiązujące przepisy Prawa o u.s.p. przewidują zresztą, że jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej, to z urzędu zawiesza go w czynnościach służbowych (art. 129 § 2), obniżając mu wysokość wynagrodzenia w granicach od 25 do 50 % (art. 129 § 3).

Zażalenie na powyższą uchwałę wniosła sędzia Sądu Rejonowego, zarzucając naruszenie art. 103 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych przez bezzasadne przyjęcie, że nakazywał on zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych, nieuprawnione zastosowanie art. 129 § 2 i art. 130 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o u.s.p., gdyż zgodnie z art. 204 § 1 tej ustawy i zasad prawa międzyczasowego należy w przedmiotowej sprawie stosować przepis art. 103 dawnej ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r., jak również przyjęcie w niezgodzie z art. 61 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r., że „obwiniony sędzia nie spełnia wymogu nieskazitelnego charakteru”. Ponadto skarżąca zarzuciła naruszenie „art. 5 § 2, 4 i 7 k.p.k.” przez dokonanie oceny zgromadzonych dowodów niezgodnie z zasadami ich swobodnej oceny, rozstrzygnięcie na niekorzyść obwinionego sędziego nie dających się usunąć wątpliwości, jak też pogwałcenie domniemania niewinności przez uznanie, że przedstawienie zarzutów jest wystarczającą przesłanką zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych. Na tej podstawie żaląca się wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Ponadto żaląca się skierowała do Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego w dniu 17 września 2002 r. pismo, nazwane „uzupełnieniem zażalenia”, w którym stwierdziła w szczególności, że przepis art. 130 § 1 Prawa o u.s.p. powinien być stosowany ze szczególną ostrożnością i tylko w bezpośredniej reakcji na naganne zachowanie sędziego. Prezes Sądu Rejonowego, jak też Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nie mieli zatem podstaw do zawieszenia skarżącej w pełnieniu służbowych obowiązków.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się bezzasadne. Niesporne jest, że zachowanie stanowiące przedmiot zarzutu wobec sędziego miało miejsce pod rządami przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zatem uchwała o wyrażeniu zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, podjęta w dniu 26 października 2001 r., na wniosek

zgłoszony przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej., zapadła na podstawie art. 50 § 1 powołanej ustawy. Uchwała ta nie pociągnęła też za sobą zawieszenia w pełnieniu czynności służbowych, które w świetle art. 103 § 1 ustawy miało fakultatywny charakter.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, działający jako organ drugiej instancji, orzekł w dniu 17 stycznia 2002 r. o utrzymaniu w mocy uchwały Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji. Wobec tego Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla Okręgu Sądu Okręgowego postanowieniem z dnia 11 lutego 2002 r. zdecydował o wszczęciu przeciwko sędziemu postępowania dyscyplinarnego, przedstawiając temu sędziemu w dniu 20 lutego 2002 r. zarzut przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Postępowanie to z dniem 29 kwietnia 2002 r. zawiesił jednak do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego w sprawie o występki z art. 271 § 1 k.k.

Postępowanie dyscyplinarne zostało więc wszczęte po wejściu w życie nowego Prawa o ustroju sądów powszechnych, co zresztą nie nastąpiło z dniem 31 grudnia 2001 r. – jak omyłkowo twierdzi wnosząca zażalenie – tylko w dniu 1 października 2001 r. W tym postępowaniu stosuje się zatem przepisy nowej ustawy, co wynika z treści jej art. 204 § 1. Stanowi on bowiem, że w sprawach przewinień dyscyplinarnych popełnionych przed wejściem w życie nowej ustawy stosuje się jej przepisy, z zastrzeżeniem postanowień § 2 – 5, dotyczących spraw wcześniej już wszczętych. Przepisy nowej ustawy stosuje się tym bardziej do zawieszenia sędziego w pełnieniu czynności służbowych, gdyż nie może ono być traktowane jako integralny składnik statusu sędziego poddanego odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Względna niezależność obu instytucji prawnych była w systematyce poprzedniej ustawy podkreślona umieszczeniem ich w odrębnych rozdziałach (5 i 6) tego samego działu II, zatytułowanego „Sędziowie”. Natomiast w identycznie zatytułowanym dziale II nowej ustawy przepisy o zawieszeniu w

pełnieniu czynności służbowych zostały zamieszczone w rozdziale 3 o „odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów”, a poza tym ustawodawca przewidział obligatoryjne zawieszenie w pełnieniu czynności służbowych (art. 129 § 2 – w razie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej), jak też zawieszenie *ex lege* (art. 123 § 1 – w razie orzeczenia dyscyplinarnej kary złożenia sędziego z urzędu, jeśli wcześniej nie został zawieszony). Nie upoważnia to jednak do identyfikowania odpowiedzialności dyscyplinarnej i zawieszenia w pełnieniu czynności służbowych, które nawet po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego pozostaje co do zasady fakultatywne, a poza tym jest też możliwe nawet na relatywnie długi okres przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

Z dotychczasowych rozważań wynika, że jako podstawa zawieszenia skarżącej w pełnieniu służbowych obowiązków w grę wchodziły przepisy nowej ustawy. Chybiony jest zatem zarzut, że tę podstawę mógłby co najwyżej stanowić art. 103 § 1 ustawy z 1985 r. Zarzut ten jest zresztą również niekonsekwentny, gdyż odpowiednikami przepisów art. 130 § 1 i § 2 nowej ustawy, na podstawie których najpierw pracodawca zarządził natychmiastową przerwę w pełnieniu czynności służbowych, a następnie Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji podjął uchwałę o zawieszeniu skarżącej w wykonywaniu obowiązków służbowych, nie były w starej ustawie przepisy art. 103 § 1 i § 2, tylko przepisy art. 104 § 1 i § 2. W porównaniu z tymi ostatnimi przepisami jest nowa regulacja korzystniejsza dla sędziów, bowiem do miesiąca ogranicza moc zarządzenia o odsunięciu od pełnienia obowiązków służbowych.

Powoływanie się wyłącznie na przepis art. 103 dawnej ustawy można by więc zrozumieć tylko przy założeniu, mającym zresztą oparcie w treści tzw. „uzupełnienia zażalenia”, że skarżąca w istocie twierdzi, iż przepisy art. 130 § 1 i § 2 nowej ustawy (podobnie art. 104 § 1 i § 2 ustawy z 1985 r.) ze względu na znaczny upływ czasu od popełnienia zarzucanego jej deliktu nie znajdują wobec niej w ogóle zastosowania. Pogląd ten jest jednak zasadny tylko w odniesieniu

do pierwszej sytuacji mieszczącej się w zakresie zastosowania art. 130 § 1 nowej ustawy (art. 104 § 1 ustawy z 1985 r.), to znaczy zatrzymania sędziego z powodu schwytania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa. Druga przesłanka zastosowania powołanego przepisu aktualizuje się natomiast wtedy, gdy „ze względu na rodzaj czynu dokonanego przez sędziego powaga sądu lub istotne interesy służbowe wymagają natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych”. Cytowana przesłanka jest sformułowana wyraźnie szerzej niż pierwsza, a poza tym oddzielona od niej spójnikiem alternatywy rozłącznej („albo”), co przemawia przeciw tezie o dopuszczalności jej stosowania jedynie w bezpośredniej reakcji na określony delikt sędziego.

Innymi słowy, zarządzenie przez prezesa sądu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych jest dopuszczalne – jak w przedmiotowej sprawie – również wobec sędziego, któremu w następstwie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sądowej został przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa pozostającego w bezpośrednim związku z wykonywaniem obowiązków służbowych. Taki rodzaj zarzutu w pełni usprawiedliwia ocenę, że powaga sądu i zarazem istotne interesy służbowe przemawiają za niezwłocznym odsunięciem obwinionego od wykonywania jego obowiązków sędziowskich, które powinny być pełnione przez osobę wykazującą nieskazitelny charakter (art. 61 § 1 pkt 2 ustawy). W konsekwencji należy zatem stwierdzić, że prezes Sądu Rejonowego działał w granicach kompetencji przyznanej mu w art. 130 § 1 ustawy, co po stronie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego zaktualizowało obowiązek kontroli przewidzianej w art. 130 § 2 ustawy, przy czym podjęta w ramach tej kontroli uchwała o zawieszeniu skarżącej w czynnościach służbowych nie narusza powołanych przepisów. Obniżenie wynagrodzenia stanowi zgodnie z art. 129 § 3 ustawy automatyczne następstwo samego zawieszenia, zaś skala tego obniżenia (o 30 %) jest dostosowana do okoliczności przedmiotowej sprawy.

Wysunięte przez skarżącą zarzuty naruszenia prawa materialnego są więc chybione. Natomiast zarzuty naruszenia prawa procesowego zostały w nieczytelny sposób odniesione do „art. 5 § 2 , 4 i 7 k.p.k.”, a poza tym są one nieadekwatne do przesłanek wydania zaskarżonej uchwały. Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji nie prowadził bowiem postępowania dowodowego w sprawie zarzutu popełnienia przestępstwa, ani też nie oceniał zasadności samego tego podejrzenia (było to już przedmiotem dwuinstancyjnego postępowania w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sądowej), tylko zajmował się istnieniem przesłanek zawieszenia sędziego w pełnieniu obowiązków służbowych. W tym zaś względzie prawnie relewantna jest nie tyle – podnoszona w zażaleniu – strona podmiotowa, ile przedmiotowa strona jej zachowania.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.